
IRODALMI MÚZEUM

B. SZABÓ GYÖRGY (1920–1963) MAGÁNLEVELEZÉSÉBŐL

Negyven éve már, hogy nincs közöttünk B. Szabó György, a „kritikus, irodalomtörténész, műfordító, festő, grafikus, pedagógus”, ahogyan azt Gerold László *Jugoszláviai magyar irodalmi lexikonában* felsorolja. Negyven éve már, hogy lezárult egy gazdag és mégis torzóban maradt életpálya, minthogy B. Szabó György, mondhatni: pályája csúcán és életének derekán váratlan hirtelenséggel távozott közülünk . . .

De hát mit is beszélék?! Hiszen ő nem távozott, ma is közöttünk van, ha nem is testi valójában, de műveiben, alkotásaiban itt él, tovább hat, ösztönöz és oktat bennünket, hajdani és új tanítványait egyaránt.

Merthogy B. Szabó György az én számomra – s bocsássa meg ezt a tisztelt Olvasó az egykori tanárképző főiskolásnak, majd a későbbi „öreg” bölcsész-hallgatónak – elsősorban pedagógus volt, aki „nem középiskolás fokon” nevelte és oktatta tanítványait. S ami, sajnos, hajdan is ritkaságszámba ment, ma meg még inkább az: nála a nevelésen volt a hangsúly, az oktatás ennek csupán az egyik eszközét jelentette. B. Szabó tanár úr pedagógiai működése ugyanis nem csupán óraadásból és vizsgáztatásból, valamint a roppant érdekes és nagyszámú hallgatóságot vonzó szemináriumi előadásokból állt. Ő akár főiskolai, akár egyetemi katedrafőnökként is törődött hallgatóival, utánajárt vagy rákérdezett az okokra, ha lanygulni látta a korábbi szorgalmat, igyekezetet. Sőt a már végzett, diplomát szerzett, volt hallgatók pályáját is figyelemmel kísérte (erre szakfelügyelői és vizsgabiztosi minőségében is alkalma nyílt), és érdeklődött, lehetőségei szerint segítséget nyújtott a szakma kezdeti nehézségeinek, „bukatóinak” a leküzdésében. A valódi, humanista nevelő eszményét valósította meg.

De ugyan mit tehetünk mi, hajdani tanítványai, főiskolai és egyetemi hallgatói mindennek viszonzásaképpen? Nyilvánvalóan annyit, hogy emlékét nem engedjük feledésbe merülni, elenyészni. S erre a legjobb megoldás az, hogy állandóan kutatunk netán még kallódó, íróasztalok fiókjáiban, magánlevéltárakban porosodó írásai, művei után. Amilyenek az itt közzétételre kerülő levelek is, pontosabban: 28 levél, 17 képes levelezőlap és 2 levelezőlap, amelyek 1955. augusztus 29-e és 1963. április 2-a között, tehát B. Szabó György életének utolsó nyolc évében keletkeztek. Címzettjük a tanár úrnak egy magát megnevezni nem óhajtó hallgatója, aki élete alkonyán úgy véli, hogy ezeket az értékes, érzelem- és gondolatgazdag írásokat nem viheti magával az örök feledésbe, hiszen ezzel egy jelentős közéleti és kultúrtörténeti egyéniség lényének egy szegmentumát semmisítené, és a tisztelők, érdeklődők táborát károsítaná meg. S az ilyen formátumú alkotóknak, amilyen B. Szabó György volt, a magánélete is közügynek számít.

Ami pedig a levelek tartalmát illeti, azokban sincs semmi bántó vagy titkolni való: egy kibontakozó, bár soha be nem teljesült emberi vonzalom története ismerhető meg belőlük, mely tanár és tanítvány – a szokványosnál talán kissé melegebb – kapcsolatából indult ki és fejlődött a bizalmas lelki társkeresés kissé ábrándos, de az írói-művészi megfogalmazás pontosságával egyre élesebben körvonalazódó kifejezéséig.

S hogy miért nem teljesülhetett be ez a vonzalom? Talán a találkozások esetlegességén és ritkaságán, de még inkább a levelek címzettjének polgári neveltetésén múltott, aki egy család szétrombolását nem volt képes összeegyeztetni erkölcsi felfogásával. Feltételezhető, hogy a másik felet is hasonló aggályok gátolták céljának elérésében . . .

Bizony, a mai kor olvasójának már nem könnyű elfogadnia egy ilyen felfogást, de azért jó tudni, hogy valaha ilyesmi is létezett. Másrészt ennek köszönhetjük, hogy teljesebbé vált a kép B. Szabó György utolsó életéveinek, betegségének körülményeiről, de irodalmi, képzőművészeti és pedagógiai nézeteiről, felfogásáról is.

SZLOBODA János

Novisád, 1955. VIII. 29.

Kedves Éva!

Megkaptam mind a két levelét. Az elsőre, amelyben eszéki útjáról informált és a tanulás gyötrelmeiről kesergett nem tartottam fontosnak a választ. A második levele – itt négy oldalon hadakozik a közoktatás zentai „fantomai” ellen – gondbaejtett. Annyira nem ismerem a zentai viszonyokat, hogy a levelében jellemzett egyént fel is ismerjem (Guelminóra¹ gyanakodtam, mert